

آشوب و اعتراضات در ارمنستان به کجا می کشد؟

ارمنستان که پس از جنگ ۴۴ روزه قره باغ دچار آشوب و ناآرامی شده، ۲ راه پیش روی خود دارد، یکی ماندن پاشینیان در قدرت و ادامه اعتراضات و دیگری کنار رفتن پاشینیان که این هم اعتراضاتی در بین مردم به همراه خواهد داشت.

به گزارش آران نیوز، اگرچه «نیکول پاشینیان» نخست وزیر ارمنستان وعده داده که انتخابات زودهنگام برگزار کند و صندوق رای، میزان نهایی باشد، اما ایروان همچنان پذیرای ده هزار نفر تظاهرات کننده از موافقان و مخالفان پاشینیان است.

غرش التهاب همچنان در میدان های ایروان به گوش می رسد و ظاهراً دوران خوش نیکول به انتها رسیده است. نخست وزیری که خود به واسطه اعتراضات به قدرت رسید همچنان سعی دارد با حربه نگه داشتن مردم در میدان، از کودتای ارتش علیه خود جلوگیری کند. مخالفان و موافقان وی هر روز به خیابان ها می آیند، ارتش با وی مخالف است و رییس جمهور او را دوست ندارد، اما پاشینیان همچنان مقاومت می کند.

چرا روزگار پاشینیان این چنین شد؟

از روزنامه‌ها تا نگاری تا کاخ نخست وزیری

نیکول پاشینیان فعالیت سیاسی خود را با کار در روزنامه «دوران ارمنی» آغاز کرد. اما گویی کالبد روزنامه نگاری برای وی کوچک بود و میدان رهبری جامعه نامش را فریاد می زد. مخالفت با حزب حاکم ارمنستان دامن گیر پاشینیان شد. در سال 2009 وی به جرم براندازی به 7 سال زندانی محکوم شد، اما پس از گذشت 2 سال از محکومیت مورد عفو واقع شد. پس از آن با شرکت در انتخابات مجلس ارمنستان در سال 2011 به پارلمان راه یافت.

او توانست در سال 2018 با برگزاری اعتراضات گسترده علیه نخست وزیر وقت ارمنستان وی را مجبور به استعفا کند. پس از دامنه دار شدن اعتراضات و اعتصاب سراسری حزب حاکم ارمنستان پست نخست وزیری در سال 2018 به وی وا نهاده شد. پاشینیان سعی کرد که بر خلاف سلف خود ضمن احترام حداقلی به روسیه، ارمنستان را در مسیر غرب قرار دهد. ظاهراً وی اعتقاد دارد مسیر پیشرفت از دروازه های واشنگتن می گذرد، اما سفر از شرق به غرب برای پاشینیان گران تمام شد.

جنگ 44 روزه بلای جان نیکول

در همین راستا، نخست وزیر ارمنستان هنوز جام پیروزی در سال 2018 را سر نکشیده بود که شعله جنگ قره باغ دوباره برافروخته شد. آرمونی که به عقیده مخالفین، وی در آن سرافکنده شد. بامداد یکشنبه 6 مهر بار دیگر شیپور جنگ در این منطقه نواخته شد و 44 روز به طول انجامید. جمهوری آذربایجان و ارمنستان در 20 آبان 1399 با فشار روسیه قرارداد آتش بس را امضا کردند. پس از امضای قرارداد، آذربایجان اعلام کرد که در جنگ 44 روزه 2800 رزمنده خود را از دست داده است.

ارمنستان نیز اعلام کرد که 2317 نیروی نظامی آمار کشته شدگان جنگ اخیر است. شکست ارمنستان در این جنگ قطعی بود. پیش از جنگ 44 روزه، 12 هزار کیلومتر از سرزمین های آذربایجان در اشغال ارمنستان بود. اما پس از جنگ، آذربایجان 5 هزار کیلومتر آن را آزاد کرد و با صلح تحمیلی به پاشینیان 5 هزار کیلومتر دیگر را نیز از اشغال رهایی داد. از فردای روز توافق، دولتمردان و نظامی ها هر کدام انگشت تقصیر را به سوی هم گرفتند. بحران داخلی در ارمنستان دارای دو بعد پنهان و آشکار است. بعد آشکار آن درگیری ارتش و دولت است، اما پشت پرده در واقع این قره باغی ها هستند که با حضور در میدان های ایروان خواستار برکناری پاشینیان هستند. این بدنه سیاسی قره باغی ها در قدرت است که از ارتش یاری می طلبد. در واقع زخم خوردگان جنگ اخیر خواستار استعفای پاشینیان هستند نه لزوماً ارتش.

اختلاف بر سر عامل شکست جنگ قره باغ

پس از امضای صلح، این توافقنامه با اعتراض مردم ارمنستان روبرو شد. پاشینیان با حضور در جمع هواداران خود گفته بود که علت اصلی شکست در جنگ 44 روزه خراب بودن تسلیحات روسی همچون سامانه موشکی اسکندر بود.

نخست وزیر ارمنستان از تسلیحات روسی با عنوان «بی کیفیت» یاد کرد. چندی بعد وزارت دفاع روسیه در بیانیه ای ضمن رد این ادعا اعلام کرد که سامانه موشکی اسکندر کارایی خود را در جنگ سوریه ثابت کرده است.

ژنرال "ایگور کوناشینکوف" سخنگوی رسمی وزارت دفاع روسیه اعلام کرد که سامانه موشک های «اسکندر-ام» روسی در جریان مناقشه نظامی در منطقه قره باغ کوهستانی اصلاً مورد استفاده قرار نگرفته است!

در بیانیه سخنگوی وزارت دفاع روسیه در این باره آمده است: «با توجه به اطلاعات واقعی و قابل اطمینانی که ما در اختیار داریم و بر اساس سیستم کنترل عینی تأیید می کنیم که هیچیک از سامانه های موشکی این نوع تجهیزات نظامی روسی در جریان درگیری های نظامی در منطقه قره باغ مورد استفاده قرار نگرفته است.»

ارتش ارمنستان نیز ادعای نخست وزیر را رد کرده و از وی خواست تا قدرت را واگذار کند. در نتیجه نخست وزیر ارمنستان ارتش را به کودتا متهم کرد و از رییس جمهور خواست تا رییس ستاد مشترک ارتش را برکنار کند.

رییس جمهور ارمنستان پشت پاشینیان را خالی و با برکناری فرمانده ارتش مخالفت کرد و حالا 10 روز است که ایروان روزانه شاهد تظاهرات اعتراض آمیز چند هزار نفری است. در واقع سخنان پاشینیان در مقصر جلو دادن تسلیحات روسی نادیده گرفتن موقعیت ژئوپلیتیک ارمنستان است.

موافقان و مخالفان بین المللی پاشینیان

یک واقعیت وجود دارد. ارمنستان یک جزیره در اقیانوس آرام نیست. ارمنستان محصور در خشکی است با همسایگان مشخص. پاشینیان را در منطقه ای که ارباب روسیه است، غرب گرا می خوانند، در نتیجه روسیه اگرچه در ظاهر همه طرف ها را به تبعیت از قانون اساسی ارمنستان و برگزاری انتخابات زودهنگام به جهت حل بحران ایروان ترغیب می کند، اما عملاً از رفتن پاشینیان حمایت خواهد کرد.

اما منافع ترکیه در ماندن پاشینیان است. ترکیه واهمه دارد که در صورت به قدرت رسیدن یه فرد روس گرا با قوی شدن روابط دو کشور ارمنستان و روسیه، مسکو به پشتیبانی جدی از ایروان برخیزد. حالا تنها راه پاشینیان برای رهایی از بحران سیاسی برگزاری همه پرسی قانون اساسی و تغییر نظام به حالت نیمه ریاستی و برگزاری انتخابات زودهنگام است.

آینده پاشینیان

با این اوصاف می توان دو سناریو را در نظر گرفت. اول، در صورت ادامه حضور در قدرت از سوی پاشینیان اعتراضات ادامه پیدا می کند و این موجی از بی ثباتی را برای ایروان به همراه خواهد داشت.

دوم، برکناری پاشینیان از قدرت به واسطه کودتای ارتش است که برخی از کارشناسان مسائل ارمنستان تنها گزینه احتمالی جانشینی پاشینیان را سرژ سرکیسیان می دانند اما این سناریو هم اعتراض به بار می آورد. هر چه هست این روزها ایروان در تسخیر معترضان است.

ایروان همچنان خواب راحت ندارد و کابوس بی ثباتی بر ایروان سایه افکنده است. کشوری که در ادبیات سیاسی یکی از باثبات ترین جمهوری های به جا مانده از اتحاد جماهیر شوروی با جمعیتی همگن بود، حالا گرفتار اعتراضات هر روزه و دو دستگی افسارگسیخته است.

رامین آریان راد- کارشناس مسائل اوراسیا

منبع: تسنیم